

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXIX | 8. junija 2020 - Buenos Aires, Argentina | Št. 8

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

JUNIJ MESEC SPOMINA

Spoštovani gledalci,

Ob 75. obletnici konca vojne in revolucije na slovenskem ter nelegitimnega umora 12 tisočev slovenskih mož in fantov - domobrancev, se bomo poklonili njihovem spominu. Zaradi omejitev, ki jih povzročata pandemija koronavirusa covid-19, se tokrat ne moremo zbrati in bo naša proslava potekala virtualno.

Vabimo vas, da se nam pridružite na svojih domovih in tako skupno, kot vsako leto, izrazimo spoštovanje in zahvalo njim, ki so svoje življenje žrtvovali za najdražje vrednote pod geslom: Mati - domovina - Bog!

Dragi romarji, dragi prijatelji,

kako najti prave besede, vredne kraja, kjer smo se, tako kot vsako leto, zopet zbrali? Ko pomislimo na trpljenje, ki so ga videli ti gozdovi, bolečino in ponižanja, ki so jim bila priča ta brezna, je naš prvi odziv zagotovo molk. Toda na takem kraju samo molčati ni dovolj. Molčati je bilo treba dolga leta. Potrebna je beseda. Ne plehka in prazna, temveč beseda, ki je skoraj sveta. Tu, na tej zemlji, je namreč slovenski narod dobil svoje mučence. Ne enega, ne deset, na tisoče jih je bilo, ki so svojo kri darovali za domovino brez revolucije, za domovino brez totalitarizma, za domovino, ki bo svobodna in kjer bo vedno prostor tudi za Boga. Že sedem dolgih desetletij počivajo pod težo zemlje, ki so jo nanje vrgli bratje po rodu, tujci po misli. Desetletja je bila njihova smrt kot kletvica, ki se je ni smelo izreči. Temna skrivnost, ki so jo skrbno varovali tisti, ki so pod njihova imena zapisali eno samo besedo – smrt.

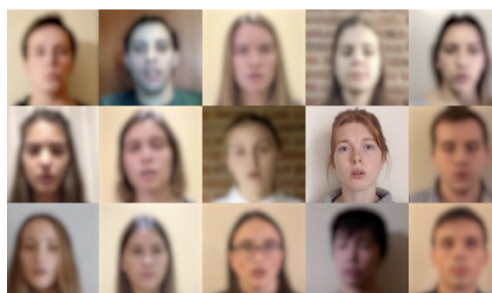
»Umrli smo, vi ste jokali.
Čemu le? Saj nam je lepo.
Iz nas ciklamni so pognali,
ki jih rdeči v večer nebo.

Splahnele gube so in žulji,
ne utesnjuje nas več čas.
In včasih prilete metulji
s pozdravi toplimi od vas.

Res, Bog je mir. Tu je lepo,
prosojno vse kot med kristali.
A ko bi mogli, bi jokali,
jokali, ker je vam hudo.«

NEKJE JE NAPAKA Spominska proslava 2020

KDO SO BILI TI MOŽJE IN FANTJE?

Ne moremo ostati ravnodušni ob spoznanju, da so nase brez oklevanja sprejeli odgovornost, ki jo je prednje polagala zgodovina. Odgovornost do svojih družin, odgovornost do svojih domov in domov svojih sosedov. Odgovornosti se niso izmikali, bremena niso prelagali na druge. Lahko bi rekli, da so z vso resnostjo vzeli besede pesnika, ki pravi »dolžan ni samo, kar velewa mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan«. Ali niso vsem nam prav v tem neomajen zgled?

Tudi nam danes naš čas nalaga naloge in izzive, ki smo jih dolžni sprejeti. Brez izgovorov in izmikanja.

Ko je bilo potrebno, so pokazali pogum in se uprli tistim, ki so, v varnem zavetju gozdov, za vsako ceno hoteli oblast.

Takrat so fantje in možje pokazali neomajen pogum. Niso se skrili za štiri stene svojih domov. Niso zamahnili z roko rekoč »saj se ne da nič spremeniti«, temveč so se odločili, da se bodo borili za svoj narod in svoj rod.

Nekaj je narobe,
nekaj je prav res narobe,
treba bo prelistati račune
za nazaj.
Nekje je napaka
pravzaprav majčkena napakica:
gre za milijonček
dobro naloženih kosti,
za milijonček
oči in src,
vročičnih od navdušenja,
da ne štejemo
solz, obupa, vere, kletvic
in kar je še takih neoprijemljivih
postavk
kot je dim
požganih trupel in domačij.
Nekje tiči napaka in red mora biti.
Kajti kaj veš kdaj in od kod:
in na vratih — inšpekcija,
sila natančna, zoprna gospa
Zgodovina.
S suhljatim kazalcem bo,
kot z nihalom velikanske ure,
ki kaže stoletja,
drsela

od
rubrike
do
rubrike:
kako si naložil Kapital?
koliko vrgle obresti?
kako si obračal
kosti in srca?
da o solzah in slepi veri
in kar je še takih neoprijemljivih
postavk
ne govorimo.
Z nepremičnim pogledom bo terjala
odgovor, z nepremičnim pogledom bo
terjala odgovor.
In nikakršna kuvertica
— terjala bo odgovor in ne jaz tebi
ti meni
— terjala bo odgovor
in ne seksi strip in še kaj
ne bodo premaknili neizprosne
pogleda. Ne.
Nekje je napaka
in treba bo prelistati račune,
da o čem drugem ne govorimo

KDO SO BILI TI MOŽJE IN FANTJE?

Kdo so bili torej možje in fantje, za katere se je toliko desetletji zdelo, da je bila njihova smrt zaman. Kdo so bili možje in fantje, ki so nam z daritvijo svoje krvi izprosili svobodno Slovenijo? Če bi imeli možnost od blizu opazovati njihova življenja, bi opazili, da mnogi med njimi niso v ničemer posebej izstopali. Če bi jih srečali na ulici, bi šli mimo njih, ne da bi pritegnili našo pozornost. Večina je živela vsakdanje življenje tistega časa. Tako kot ga danes živi večina med nami. Nič dramatičnega ali prelomnega, nobenega odkritja, ki bi spremenil svet. Njihov dan se je začel zjutraj, morda v hlevu ali na polju. Njihova skrb je bila namenjena zemlji, ki so jo obdelovali. Zlahka si predstavljam, kako so ob nevihtnih oblakih zaskrbljeno pogledovali zrelo žito ter se ozirali v nebo s priprošnjo, da bi šla huda ura mimo. Tisti mlajši so hodili še v šolo. Verjetno so učiteljem, tako, mimogrede, ušpičili še kakšno pobalinsko. Takšno, ki se lahko rodi le v glavah mladih ljudi.

Če bi torej pogledali njihova življenja, bi ugotovili, da so bili taki, kot sva danes ti in jaz. Vsakdanje skrbi in delo, bolezen in zdravje, veselje in žalost so zaznamovali njihove dneve — tako kot so z njimi zaznamovani naši dnevi. In vendar je v njihovem življenju, predvsem pa v njihovi smrti nekaj svetega, nekaj drugačnega. Nekaj, zaradi česar morejo biti tudi danes zgled in spodbuda za naše življenje, naša ravnanja in naše odločitve.

NAMESTO KRIŽA NA GROB žrtvam komunistične revolucije v Sloveniji

† MARK BARAGA in Slavica Trša, rojeni in ubiti 1. 1942 v Ljubljani; spominja se ga Slavica Ribnikar	† IVO FERREH in Ljudmila, ubiti 1. 1942 v Ljubljani; spominja se ga Ivo Mijan
† FRANC VIDEC in Polina pot Goussoulin, rojeni in ubiti 1. 1942 v Tolbičah; spominja se ga Ana in Franca Vele	† JANEZ CVETKO in Bor, ubiti 1. 1942 v Borah; spominja se ga dr. Ivo Cvetko
† FRANCE BALANTIC in Kamelija, rojeni 1. 1942 v Grubnem; spominja se ga Iva Franca Boharica	† FRANCE KOROŠEC in Br. Trujica in Mihaela, rojeni in ubiti 1. 1942 v Tolbičah; spominja se ga Ivo Ferre
† FRANC BIRBA in Matjaž - Iž, rojeni in ubiti 1. 1942 v Mariboru; spominja se ga Ivo Ferre	† LOJZE KOROŠEC in Br. Trujica in Mihaela, rojeni in ubiti 1. 1942 v Tolbičah; spominja se ga Ivo Ferre
† ALBIN FARJAN in Br. Jureta - Condrada, ubiti 1. 1942 pri Šenturju; spominja se ga Ivo Ferre	† IVAN MARKEŽ in Jureta, rojeni in ubiti 1. 1942 v Tolbičah; spominja se ga Ivo Ferre
† MARTIN FARJAN in Br. Jureta - Condrada, ubiti 1. 1942 pri Šenturju; spominja se ga Ivo Ferre	† LOJZE KLENAR in Jureta, ubiti 1. 1942 na Dolomencih; spominja se ga Ivo Ferre

KDO SO BILI TI MOŽJE IN FANTJE?

Maja 1945 je bila nemška vojska dokočno poražena in s tem je nastopil konec druge svetovne vojne. Nemce v Sloveniji so v boju premagali mednarodni zavezniki, ne slovenski partizani, ki se sicer radi predstavljajo kot zmagovalci.

Postalo je jasno, da bo Slovenija ostala v rokah sovjetske Rdeče armade in s tem komunistične partije, kateri so bili partizani podložni. Postalo je tudi jasno, kaj čaka tiste, ki se z njihovo ideologijo niso strinjali: večletni številni zadržani umori so bili več kot jasna napoved za to, kar bo sledilo.

V začetku maja 1945 so se tako mnoge družine skupaj z umikajočo domobransko vojsko ter drugimi vojaškimi enotami pridružile množici, ki se je prek Ljubljane pomikala proti Ljubelju.

Begunci so se zbrali na Vetrinjskem polju pri Celovcu, skupaj z njimi tudi okoli 12.000 domobrancev.

Zasilno taborišče, v katerem so bivali, so vodili Angleži. Ti so se z jugoslovansko oblastjo tajno dogovorili, da bodo domobrnce vrnili, in tako so med 27. in 31. majem v Jugoslavijo poslali več kot deset tisoč domobrancev, kar

JUNIJ MESEC SPOMINA

nedvomno predstavlja največjo tragedijo v zgodovini slovenskega naroda.

Angleži so se jasno zavedali, kaj domobrance čaka v domovini, zato so jih spravili v vagone pod prevaro, da grejo v Italijo in tajno poslali nazaj v Slovenijo.

Že kmalu po odhodu prvega transporta je nekaterim uspelo pobegniti, ko so ugotovili, da vlak obrača v Jugoslavijo. To se je ponovilo tudi v naslednjih dneh in begunci so z veliko bolečino sprejeli dejstvo, da so Britanci prelomili dano besedo in Jugoslaviji oz. rdeči oblasti v Sloveniji izročili domobrance. Po 31. maju se je vračanje ustavilo in s tem so bili rešeni tudi civilisti, ki naj bi po tajnem dogovoru sledili usodi domobrancev.

Zgodovino pišejo zmagovalci in pri tem običajno zamolčijo vse, kar ne ustreza njihovim interesom. Zato o tem, kar se je takrat dogajalo na drugi strani avstrijsko-jugoslovanske meje vemo le po pričevanju nekaterih preživelih prič. Uradna zgodovina je o tem dolga desetletja molčala. Še več, vsako govorjenje ali objavljanje o tem je bilo strogo prepovedano in kaznovano.

Jugoslovanske oblasti so po končani vojni izvensodno ubile okoli 12.000 domobrancev, umorjenih pa je bilo tudi šesto civilistov, ki so spremljali domobrance v prvem transportu. Vrnjene domobrance in civiliste so komunistične oblasti najprej internirale v treh koncentracijskih taboriščih, in sicer v Teharjah, Šentvidu nad Ljubljano in Škofji Loki. Od tam so veliko večino odpeljali na morišča v Kočevskem Rogu, Hrastniku, v Hudo jamo in ostale kraje po Sloveniji.

Po pričevanjih preživelih vemo, da so neoborožene domobrance in civiliste zaprli, jih pretepal in na različne načine mučili, nato pa so jih na kamionih odpeljali na morišča, največkrat so bila ta varno zakrita znotraj gozdov. Slečeni in zvezani so morali nato sredi pretepanja hoditi do jam-grobov. Ob njih so nanje streljali tako, da je marsikdo še živ padel vanje. Nekaterim je po nekaj dneh uspelo pobegniti iz jam, polnih trupel, in so kasneje pričali o teh dogodkih.

Vse to se je dogajalo v Sloveniji slab mesec po končani vojni in po tako imenovani "osvoboditvi". Kajti treba je bilo skriti pravi obraz revolucije, ki ji je bila navidezna borba proti okupatorju le izgovor za boj za oblast, ki je po demokratični poti niso bili sposobni legitimno pridobiti. 12.000 vernih domoljubov so zakopali globoko pod zemljo in jih tako poskušali izbrisati iz zgodovine.

Dolga desetletja so našo zgodovino pisali zmagovalci. A resnica je močnejša in počasi prihaja na dan!

Še vedno prihajamo na njihove grobove, na katerih ni nagrobnikov z imeni, saj jih tisti, ki so ukazali moriti, nočejo dati. Še vedno prihajamo na njihove grobove, čeprav to niso njihovi grobovi, temveč morišča, kjer se je končalo njihovo zemeljsko potovanje. Ne, ker bi Smrt tako hotela, ampak, ker je tako hotel brat po rodu, tujec po misli.

Zaradi njihovega zgleda, ki so nam ga dali – ne le v besedah, temveč z dejanji – danes nimamo pravice reči, nič se ne da. Njihov vzgled na naša pleča nalaga odgovornost, ki se ji nimamo pravice izmakniti. Odgovornost do naroda in domovine. Pri tem pa ne pozabimo. Četudi se bo samo en sam izmed nas skliceval na naše mučence, bo dovolj, da bo seme obrodilo sad! Ne le trideseteren ali šestdeseteren, temveč stoteren sad!

Zahvaljujemo se vsem, ki ste se odzvali vabilu in posredovali fotografije za spominsko proslavo.

Preživeli in pričali:

France BARAGA - 1927-1984
Srečko BELIČ 1924-1967
Janez BRULA - 1921-1986
France DRAKSLEK 1907-1978
Božidar FINK - 1920-2013
Alojzij GROZNIK (duhovnik) 1921-1999
Jože GROZNIK 1922-1971
Stanko JEREBIČ 1930-2007
Anton KASTELIC - 1925-2016
Jože KENDA 1926-2013
Janez KOKALJ 1928-2010
Milan KOMAR - 1921-2006
Marko KREMŽAR 1928
Albin MAGISTER 1926
Marjan MAGISTER 1925-2019
Ivan MAKOVEC 1925-2010
Stane MARINČEK - 1916-1997
Jože PETERNEL - 1920-1997
Matevž POTOČNIK - 1918-1991
France RUPAR
Marijan SCHIFFRER 1922-2008
Ivan SMOLE - 1918-1997
Stanislav SMOLE 1922-2003
Ciril TEKAVEC - 1928-2005
Felix TRPIN 1924-2003
Franc TRPIN 1921-2015
Lojze TRPIN 1928--
Tone TRPIN 1926-2007
Rajko URBANČIČ - 1926
Polde ZAJEC
Herman ZUPAN 1924-2018

Žrtve revolucije:

Anton BEDENČIČ, Marjan BEDENČIČ,
Slavko BEDENČIČ, Janez DOLINAR
Marija DOLINAR, Ivanka DOLINAR,

Bernarda DOLINAR, Jakob DOLINAR
Tone DOLINAR, Jože GLAVAN,
Franc GLAVAN, Ivan GRILC
Stanko GRILC, Alojzij GROZNIK,
France GROZNIK, Gregor HRIBAR,
Anton HROVAT, Ivan JAVORŠEK,
Janez JERIN, Lojze KOČMUR,
Avguštin KOSTELEK, Marko KOSTELEK,
Milan KOŠIR, Janez KOVAČ,
Tone KRUŠIČ, Ivan KRUŠIČ, Ciril KRUŠIČ,
Franc KUKOVICA,
Vinko KUKOVICA, Marjan KUKOVICA,
Polde KUKOVICA, Kazimir LANGERHOLC,
Ignac LAVRIČ, Jože LOBODA,
Alfonz MALAVAŠIČ, Lojze MALAVAŠIČ,
Anton MALI, Pepca MAKOVEC,
Jože MAKOVEC,
Lojze MAKOVEC, Jože MAZNIK,
Leopold NOSE, Anton NOVAK
France NOVAK, Ivan OBLAK, Martin OBLAK,
Franci PETERNEL
Jože PETKOVŠEK, Slavko PETKOVŠEK,
Janez PODERŽAJ, Alojzij PODERŽAJ
Jaka POZNIČ, Lojze POZNIČ, Janez PREBIL,
France PREBIL
Ivan PRIJATELJ, Vinko PRIJATELJ, Andrej RODE,
Jože SIRNIK
Anton SNOJ, Anton SNOJ (ml.), Jože STANONIK,
Alojzij STRLE
Janez STRLE, Slavko STRLE, France SVETLIN,
Alojzij ŠIRCELJ
Franc ŠKRABA, Bojan ŠPARHAKEL,
Zvone ŠPARHAKEL, Alojzij ŠTEFANČIČ
Maks ŠTEFANČIČ, Jernej TELIČ, Karel TRPIN,
Lojze VITRIH, Ivan VITRIH, Anže ZAJEC,
Viktor ZAJEC, Aleksander ZUPAN
Janko ŽONTA, Mirko ŽONTA

IN ŠE TISOČE DRUGIH**NEKJE JE NAPAKA | Slomškov dom**

Besedila: Ivan Minatti - Branko Rozman - Helena Jaklitsch
slike/lesorez: Ivan Bukovec - Tone Oblak
glasba: Tomaž Plahutnik, "Strune milo se glasite..."

Sodelovali so:

učenci Slomškove šole:

Katja Brula, Tanja Cestnik, Vicky Cestnik, Simon Hrovat, Mirko Kočar, Nadja Kočar, Ceci Magister,
Luci Magister, Paula Magister, Načo Paulise, Santi Paulise, Ivan Petkovšek, Jani Petkovšek,
Luka Pregelj, Tomaž Pregelj, Matej Rovar, Juli Tomazin, Juampi Tomazin, Sebi Vester

recitatorji:

Miki Bokalič, Stefi Bokalič, Zofi Bokalič, Majda Godec, Matjaž Godec, Martin Godec, Viki Jakoš,
Viki Kastelic, Nacho Mazieres, Magdalena Mazieres, Irina Podržaj, Natalija Podržaj,
Saši Selan, Tomi Selan, Niko Selan

napovedovalci:

Zofi Bokalič, Majda Godec, Cintia Pregelj, Branko Marinič

fotografije: Marko Vombergar - Matjaž Godec

trobenta: Franci Žnidar

grafično oblikovanje: Cecilija Urbančič

video: Jure Cestnik

organizacija in priprava: Alenka Smole, Mariana Poznič, Marcelo Brula, Štefan Godec,
Aleks Kastelic, Marko Selan - Slomškov dom
ZEDINJENA SLOVENIJA - BUENOS AIRES - ARGENTINA

PROSLAVA NA SPLETU: <https://www.youtube.com/watch?v=3z1D17lqLY>

RESNICA PRIHAJA NA DAN

"Ob pretresljivem doživetju obiska Kočevskih gozdov, ob ogledu brezen in jam ter ob branju in poslušanju pričevanj članov komisije za raziskavo množičnih grobišč pobitih brez sodbe med drugo svetovno vojno in po njej, je začela nastajati moja zbirka slik "Resnica prihaja na dan".

Sredi prelepe slovenske zemlje, ki sem jo podoživljal v slikah "Nebo in zemlja", sem pričel osebno dojemati strahoto zločinov in javnosti dolgo prikrivano zgodovino, o kateri se ni smelo govoriti skoraj do nastanka samostojne Slovenije. Iz teh doživetij nastaja nova zbirka "Resnica prihaja na dan", v kateri izražam svoje prepričanje, da resnica osvobaja in odrešuje, da bo končno zmagala resnica. Pomorjeni so dobili zaenkrat vsaj to zadoščenje, da so odkriti njihovi grobovi, da se govori in piše o njih, da se dobri in pošteni Slovenci trudijo, da bi jim bila vrnjena čast.

S svojimi slikami želim podpreti one, ki se v domovini trudijo, kljub težavam in nasprotovanju mnogih, da bi resnica prišla na dan in da bi bile krivice priznane, da bi bil obsojen komunizem, ki je kriv bratomora, da bi mrtvi dobili dostojanstven pokop, da bi bila grobišča primerno urejena in označena s podatki o pomorjenih in o morilcih.

Zbirka slik ni dokončana, tako kot v Sloveniji ni končano iskanje resnice; nadaljuje se, kot se nadaljuje naše življenje, zaznamovano s to strašno, v domovini zamolčavano resnico. Končana bo, ko bomo, Bog daj, vsi doživeli spravo v resnici in pravici."

Ivan Bukovec, 2013

ob razstavi "Odrpta okna", SKA in Slovenski dom San Martin

Očiščevanje XX. stoletja, akvarel,

Slike: Regina Truden Leber

"Resnica prihaja na dan", avtor Ivan Bukovec.

Zbirka je doživela dve razstavi, prvo l. 2013 pod okriljem SKA in Slovenskega doma San Martin, druga na spominski proslavi v Slovenski hiši l. 2018. Slike so bile objavljene v Svobodni Sloveniji meseca junija 2019 in v virtualni spominski proslavi 2020 "Nekje je napaka".

JUNIJ MESEC SPOMINA

ZAMOLČANA PESEM | *Moja domovina*

Oče, mati, bratje in sestre,
koče, mesta, trate in steze,
holmi, skale večnega snega:
to je moja domovina!

Zdrava bodi moja lepa domovina,
moja lepa domovina!

Prva pesem mladih sončnih dni,
varovanka fantove moči,
kres, ki sega meni do neba:
to je moja domovina!

Zemlja rodna moja je tako,
da, če treba, bil se bom za njo.
Zadnja kaplja mojega srca:
to je moja domovina!

(avtor: Lojze Mav)

v Sloveniji, ki jo s tako ljubeznijo opisuje, dolga leta zamolčana.

Kaj vemo o njej?

Tako je l. 2012 v radijski oddaji *Moja zgodba* povedal argentinski Slovenec Marko Fink:

Pesem sem prvič slišal v otroških letih. Slovenci v Argentini so to pesem radi peli, predstavljala je veliko lepe energije, glede na vsebino, ki jo ima. Spomnim se pa tudi tega, da so ob petju ljudje bili večkrat žalostni, zamišljeni, resni. Bogu so bili hvaležni, da so ostali živi in se ob tem spominjali na svoje pobite.

V slovenski kapeli Marije Pomagaj v Buenos Airesu na plošči ob oltarju piše "Za mrtve ne bodi mrtev". In ta pesem nas napolni s to idejo, da moramo mi spregovoriti za tiste, ki ne

morejo več govoriti. Mi, ki smo živi, s korajžo, z željo po resnici in z vsem veseljem za naprej ker vemo, da bo vsak dan lepši, če bomo izhajali iz resnice.

Moram čisto iskreno povedati, da nisem vedel, da je bil njen avtor Lojze Mav, naš skladatelj, ki je bil tudi duhovnik dirigent, rojen 1898 pri Domžalah, v Grobljah. Vedno sem mislil, da gre za narodno pesem. Mav je pisal cerkvene in zborovske skladbe, predvsem v ljudski motiviki, kar pomeni, da ta pesem ni bila napisana z namenom, da bi vabila k boju. Kar je glede na vsebino jasno. Vesel sem tega, da so ljudje, ki so se uprli nasilju, ki je prihajalo od zunaj, take pesmi izbrali za svoje koračnice, za vzbujanje zavesti in vere.

Pesmi "Moja domovina" se pa spominjam predvsem iz vsakoletnih proslav, ki so jih imeli v Slovenski hiši v Buenos Airesu in po drugih slovenskih domovih v Argentini, saj je vsako leto zazvenela v spomin tistim, ki so bili

izvensodno pobiti v juniju 1945.

Njeno besedilo je še danes zelo aktualno, ker govori o družini, o lepoti naših krajev, o mladosti, o rodni zemlji. In o tem, kako vzbuditi zavest, da je domovina vrednota, za katero moraš tudi včasih kaj žrtvovati, da jo braniš. Govori o očetu, materi, bratih, sestrah, o lepoti naših gora, naših skal večnega snega - to je moja domovina! Mislim, da se okoli teh besed, teh vrednot lahko vsi strinjamo, eni in drugi."

Po vojni je bila pesem "Moja domovina" dolga leta zamolčana v Sloveniji, v glasbenih arhivih je bil najti samo v izvedbi domobranskega zbora. Ta povezanost z domobranstvom je zapečatila njeno usodo, pa čeprav ni bojna pesem in ni bila napisana za vojsko, saj jo je Mav napisal v Srbiji nekaj let pred vojno. Cele generacije Slovencev niso smele vedeti o njej, čeprav je njeno besedilo domobljubno.

Zamolčati umetniško delo pomeni korak izven civilizacije, je povedal Marko Fink.

Vrnitev tega kulturnega zaklada v narodno zavest je znak zrelosti naroda in tudi korak k spravi.

vir: Radio Ognjišče, *Moja zgodba oddajo lahko v celoti poslušate tu:*

<http://oddaje.ognjisce.si/mojazgodba/2012/06/07/6-6-2012-zamol-ana-pesem-bmoja-domoval-bas-baritonist-marko-fink>

OkrOgle OBLETNICE | *Dr. Valentin Meršol* (1894 - 1981)

Pred 75 leti je dr. Valentin Meršol - vodja civilnega taborišča begunskih Slovencev v Vetrinju - pri angleških vojaških poveljnikih dosegel, da so prenehali s pošiljanjem transportov civilnih beguncev nazaj v Jugoslavijo. Tako je mučenja in smrti rešil več kot 6.000 Slovencev. Slovenski pisatelj Karel Mavser je dr. Meršola imenoval "slovenski Mojzes", ko je primerjal njegovo vlogo v Vetrinjski tragediji. "Za nas vse je bil slovenski Mojzes leta 1945 primarij dr. Meršol na Vetrinjskem polju. Bog mu je dal najti prave besede in moč, da je ganil tiste, ki so tedaj odločali o usodi beguncev".

Življenjepis dr. Valentina Meršola:

Rojen 22. Februarja 1894 v Radovljici v družini devetih otrok, je po šolanju v Radovljici in Kranju vstopil leta 1905 s prvimi dijaki v tedaj ustanovljeni škofovi zavod v Št. Vidu in gimnazijo končal leta 1913 s tistimi, ki so prvič v slovenski zgodovini polagali maturo v slovenskem jeziku. Vseh teh osem let je bil najboljši dijak Jegličevega zavoda. Kot takega ga je škof Jeglič popeljal z drugimi najboljšimi dijaki iz vseh razredov v Lurd, kjer je molil k Mariji predvsem za izbiro poklica. In odločil se je za medicino.

Toda pot k doktorski diplomji je trajala dalj, kot je mislil: devet let. Kot graškega medicinca ga je zajela prva svetovna vojna in moral je na fronto proti Rusom. Spomladi 1915 je bil že v Karpatih ujet. Pet let je bil v Rusiji. Ves ta čas se je udeleževal kot medicinar, sprva kot vojni ujetnik, nato pa kot jugoslovanski prostovoljec v Odesi ob Črnem morju, kjer se je vpisal znova na rusko medicinsko fakulteto. Jugoslovanske prostovoljce je nato peljala pot k severnemu Lednemu morju v Murmansk, kjer naj bi se vključili k zaveznikom - Angležem, Amerikancem in Francozom kot zavezniška četa. Tam je preživel boljševiško revolucijo. Leta 1919 so ga zavezniki poslali kot kurirja preko Londona, Pariza in Rima v Beograd. Častno odpuščen iz jugoslovanske armade je prišel 31. avgusta 1919. leta domov.

Treba je bilo dokončati medicino. Na univerzi v Gradcu, kjer je bil pred vojno, ga niso spre-

jeli, kot "izdajalca avstrijske vojske". Vpisal se je nato na zagrebško fakulteto in pozneje na fakulteto v Pragi, kjer je doktoriral leta 1922. Študiral je torej v petih jezikih, ki jih je vse obvladal: slovensko, nemško, rusko, hrvaško in češko. Seveda se je naučil tudi francosko in angleško v zavezniški vojski.

Kot zdravnik je nato služil po bolnišnicah v Celju in Ljubljani in v srbskem Nišu, kjer je dobil kot prvi Jugoslovčan in prvi Slovenec podporo ameriške Rockefellerjeve ustanove za izpopolnjevanje v Združenih državah. Tu se je po raznih bolnišnicah specializiral za bakteriološke probleme. Po vrnitvi je šel v makedonsko Skopje, kjer je bil tedaj njegov nekdanji profesor, ravnatelj in rektor Zavoda sv. Stanislava, škof dr. Gnidovec. Tam je bil vodja bakteriološkega, malaričnega in antirabičnega oddelka v Zavodu za tropske bolezni. Od tam je šel v Zagreb v zavod za kužne bolezni in obenem tudi predaval v Zdravstveni šoli. Šele preko teh jugoslovanskih postojank je prišel v Ljubljano, kjer je vse do konca vojne l. 1945 bil primarij v splošni bolnišnici.

V Ljubljani je razvil svojo veliko delavnost v stanovskih organizacijah. Bil je predsednik Slovenske zdravniške zbornice, predsednik Slovenskega zdravniškega društva, podpredsednik Zveze jugoslovanskih zdravnikov. Pisal je strokovne članke in vodil akcije za razširjenje slovenske medicinske fakultete na kateri bi ga čakalo mesto univerzitetnega profesorja za bakteriologijo. Toda namesto univerzitetne

kariere, za katero je bil kakor rojen, so prišla begunska leta, kamor se je podal maja meseca 1945 kot odločen protikomunist.

V Vetrinju, kamor se je zatekel s svojo družino, je po svojem ugledu in znanju postal slovenski vodja civilnega taborišča, posrednik med Slovenci in angleško vojaško komando. Pri angleški vojaški upravi za Avstrijo in Italijo je dosegel ustavitve prisilne repatriacije jugoslovanskih beguncev in tako rešil na tisoče življenj.

Leta 1949 se je z družino naselil v Clevelandu (ZDA), kjer se je zaposlil kot zasebni zdravnik splošne medicine, delal pa je tudi v Mestni bolnišnici. Objavljal je prispevke v številnih strokovnih časopisih in bil ugleden član mnogih ameriških zdravniških društev. Umrl je 15. februarja 1981, star 87 let.

Sam dr. Meršol je za Zbornik Svobodne Slovenije leta 1951 opisal proces pogajanja z Angleži:

"V prvem tednu meseca maja 1.1945 je zaradi komunističnih grozovitosti in groženj zbežalo iz Slovenije na Koroško okrog deset tisoč slovenskih beguncev, predvsem kmetijskega prebivalstva. — Istočasno so se umaknili tja tudi slov. domobranci (ok. dvanajst tisoč). Večina beguncev je prišla preko Ljubelja. Tako civilni kakor tudi vojaški begunci so prišli na Koroško z namenom, da se prijavijo tam zavezniškimi oblastem (angleškimi) in jih zaprosijo za zaščito in preskrbo, v kratkem za azil.

Dne 11. maja 1945 se je odpeljal iz Borovelj poveljnik domobrancev gen. Krener z g. Kranjcem na avtu v Celovec, kjer se je javil na angleškem vojaškem poveljstvu (brigadni komandi). Tam so mu naročili, naj pridejo domobranci čez Dravo, izročijo orožje in naj gredo nato v vojaško taborišče pri Vetrinju. To je bilo izvršeno 12. maja. Istega dne (11.5.) smo se pripeljali v Celovec: za Slovenski Narodni odbor: dr. Basaj, Msgr. Škerbec, dr. Eiletz in dr. Meršol kot tolmač. Na angleški komandi smo izrazili željo, da bi nam bilo omogočeno govoriti s feldmaršalom Alesandrom. Poslali so nas k FSS v Poreče, kjer so nas obvestili, da feldmaršala ni na Koroškem. Nato smo bili poslani k Military Government v Celovcu, češ, da vprašanje civilnih beguncev itak tja spada, saj je tam oddelek za

preseljene osebe (Department for Displaced persons). Okrog sedmih zvečer smo našli vodjo tega oddelka, majorja Johnsona, ki nam je naročil, naj pridemo prihodnji dan, ker je bilo ta dan že pozno. 12. maja ob sedmih zjutraj je odpotovalo na kamionih angleške armade okrog 800 slovenskih beguncev iz Celovca (Jesuitenkaserna) v Italijo, istega dne ob desetih dopoldne nas je major Johnson ljubeznivo sprejel. Povedali smo mu, da je pribežalo na Koroško pred komunisti in zaradi vojnih strahot veliko število slovenskih civilnih beguncev in vojaštva. V njih imenu prosimo za sprejem pod angleško varstvo in za vzdrževanje. Major Johnson je rekel, da se vojaštvo njega ne tiče, pač pa civilni begunci, katere bo Military Government rade volje sprejel in jim pomagal. Naj se zberejo na polju pri Vetrinju poleg vojaškega taborišča. Prišel bo čim prej sam tja ali vsaj poslal drugega oficirja, ki se bo brigal za civilno taborišče.

Glede domobrancev smo bili istega dopoldneva na angleški vojaški komandi, kjer nas je sprejel adjutant capt. Hornby, ki je naročil, naj domobranci kar pridejo, da jih bo vojaška komanda že sprejela.

V soboto, 12. maja 1945, proti večeru so se na polju pri Vetrinju zbrali slovenski civilni begunci v bližini vojaškega taborišča, v katerem so bili domobranci, srbski dobrovoljci, četniki, vlasovci in nemški vojni ujetniki. Prenočili smo kar na polju, civilni begunci po večini brez šotorov in strehe. 13. maja 1945 smo šli: dr. Basaj, dr. Bajlec in jaz zopet k majorju Johnsonu, ki je ponovno obljubil, da bo vzel v preskrbo civilne begunce. Bili smo tudi na vojaški komandi, kjer smo podali informacije o domobrancih. Govorili smo z adjutantom capt. Hornbyjem; brigadni general nas ni sprejel. 14. maja 1945 sem bil ves dan v taborišču Vetrinje, kjer sem začel tolmačiti v zadevah slovenskih beguncev pri angleških oblasteh, poleg tega pa sem vršil zdravniško službo med begunci. Posle tolmača za Slovenski narodni odbor v Celovcu so prevzeli: pater Odilo Hajnšek, p. Zamjen in g. Podbregar. Za domobrance (pri gen. Krenerju) je pri angleški vojaški komandi tolmačil v glavnem g. Podhorsky. Tako Slovenski narodni odbor kot tudi komanda domobrancev sta na an-

Nadaljevanje na strani 4.

gleški vojaški komandi vložila več spomenic o domobrancih s prošnjo za sprejem pod angleško zaščito. Kolikor mi je znano, na vse pisane prošnje in ustne intervencije ni bilo nobenega odgovora od višjih vojaških oblasti. 14. maja je prevzel slovensko civilno begunsko taborišče v Vetrinju v imenu Military Government (g. Johnson) kanadski major P. H. Barre, zelo skrben in za slovenske begunce izredno zaslužen oficir. Civilno taborišče je postalo bolj in bolj avtonomno in ostalo samo indirektno še pod komandantom vojaškega taborišča, kateremu so bili direktno podrejeni domobranci in vse vojaške enote raznih narodnosti. Vodja slovenskega taboriščnega odbora je bil g. Marko Kranjc, ki ga je g. Barre imenoval za voditelja! slovenskih civilnih taboriščnikov. Major Barre se je brigal v glavnem za hrano, ki smo jo dobivali najprej od vojaškega taborišča, nato pa naravnost iz skladišč. Komandant vojaškega taborišča je bil od 16. maja dalje Lt. Ames. Okrog majorja Barreja se je kmalu zbralo več angleškega osebja, ki je skrbelo za civilne begunce, tako: Miss Jane Balding, British Red Cross, od 17. maja; Mr. John Corsellis, Friends Ambulance Unit, od 18. maja dalje; Miss Florence Phillips, British Red Cross, od 25. maja. Taborišče so hodile obiskovat razne znamenite osebnosti, tako 15. maja Lady Louise Mountbatten.

16. maja sem s polkovnikom Bitencem odšel v Celovec na štab brigade s prošnjo, da bi prevzeli domobrance pod zaščito. Nisva dobila nobenega jasnega odgovora. Govorila sva zopet samo s kapetanom Hornbyjem, brigadir naju ni sprejel. Podala sva ponovno pismeno in ustmeno podatke o domobrancih z navedbo, da se niso nikdar borili proti zaveznikom, ampak so samo skrbeli za varnost Ljubljanske pokrajine in na Gorenjskem, kjer so komunisti morili nedolžne ljudi, požigali hiše in cele vasi. Zato je bila samoobramba proti notranjemu sovražniku neobhodno potrebna in po mednarodnem pravu dovoljena. Domobranci so poleg tega vedno pomagali zaveznikom, kadarkoli se je nudila prilika. Isti dan sva bila tudi pri majorju Johnsonu, ki je glede civilnih beguncev ponovno izjavil, da bo vojaška uprava (Military Government) skrbelo zanje. Glede vojaštva (domobrancev) pa on ni merodajen. 21. maja je obiskal begunsko taborišče v Vetrinju general Lt. Richard McCreery, tedanji komandant Osme armade. Govoril je samo z majorjem Barrejem, ki ga je spremljal skozi taborišče. Par dni nato je prišel brigadni zdravnik dr. Cameron, eden najvišjih vojaških sanitetnih avtoritet; prišel je iz Italije. Tako on kakor drugi obiskovalci, ki so med vojno videli begunska taborišča v raznih delih sveta, so imeli v splošnem vtis, da je slovensko taborišče kljub primitivnosti mnogo bolj čisto kot begunska taborišča drugih narodnosti; dalje, da so ljudje (slovenski begunci) videti zelo agilni, iznajdljivi in zdravi.

23. maja je Slovenski narodni odbor poslal vojaški upravi (Mit. Gvt.) pismeno zahvalo za dotedanjo podporo in vzdrževanje ter prosil še za nadaljnjo zaščito in pomoč. V drugi polovici maja se je začelo govoriti o odhodu slovenskih in srbskih vojakov v Italijo. Kdo je začel širiti te govorice, ne vem. Razni angleški oficirji, vprašani o tem, so bodisi potrdili, da pojdejo domobranci, verjetno tudi civili, v Italijo, ali pa vsaj tega niso zanikali. Nihče od Angležev pa ni niti namignil, kaj še, da bi jasno povedal, da bodo domobranci vrnjeni v Jugoslavijo — in vendar so jih Angleži poslali tja, in sicer najprej Srbe, Črnogorce in četnike, ki so se od l. 1941 dalje borili proti Nemcem in Italijanom v prisotnosti in z vednostjo angleške in ameriške misije na terenu v Jugoslaviji. Dne 24. maja (četrtek) so bili poslani na tovornih avtomobilih v Podrožico, tam vkrcani v vagone, nakar so jih prevzeli jugoslovanski komunisti, angleški vojaki pa so se vrnili. Srbi in Črnogorci s četniki so bili prepeljani na Jesenice in dalje proti Kranju in Škofji Loki, deloma tudi v Radovljico, kjer jih je dočakala nagrada za dolgoletno borbo proti Nemcem v obliki mučenja, zasmehovanja ter partizanske

rogole v tilnik ali pa strojnice, brez vsakega zaslivanja ali drugega pravnega postopka.

Vse to se je zvedelo žalibog šele naknadno. Prvi srbski oficir, ki je ubežal z Jesenic čez Karavanke nazaj v Vetrinj, je bil poročnik Vujičić. Vrnil se je dne 26. maja pred prvim transportom domobrancev. Šel je h generalu Krenerju, katerega je obvestil, da angleški vojaki pošiljajo srbske vojake in druge v Jugoslavijo na mučenje in v smrt, ne pa v Italijo. Ker pa so informacije, prejete od strani Angležev, govore, da gredo transporti s Srbi v Italijo, ali pa vsaj tega niso zanikale, gen. Krener poročniku Vujičiću ni verjel.

Prihodnje dni so bili poslani v »Italijo« transporti s slovenskimi domobrancami in nekaj sto civilistov, po večini sorodnikov. Prvi transport je odšel v nedeljo 27. maja 1945, naslednji pa 28. maja, 29. maja, 30. maja in 31. maja. Po vsakem transportu se je z večjo gotovostjo govorilo, da je cilj »Italija« samo varanje od strani Angležev, v resnici pa se izročajo antikomunistični borci na avstrijskih mejnih postajah jugoslovanskim komunistom. Major Barre je na vsa direktna vprašanja in dvome glede Italije vedno zahteval, naj se osebe, ki širijo vesti o pošiljanju vojakov v Jugoslavijo, pridržijo in zaslisi. Za Slovenski narodni odbor in nas vse pa je postalo popolnoma jasno, da so Angleži poslali slovenske in srbske vojake v Jugoslavijo šele, ko se je 30. maja 1945 vrnil v Celovec dr. Janež iz Pliberka, ker je bil sam eden tistih domobrancev, katere so Angleži izročali komunistom in je komaj ubežal.

Domobranci, ki so se pripravljali za transport prihodnji dan, so bili obveščeni, da Angleži domobrance izročajo jugoslovanskim komunistom in da jim je dano na razpolago, naj napravijo, kar hočejo. Razšli so se le nekateri, drugi so izjavljali: »Če Bog od nas zahteva žrtev, bomo pa tudi mi šli tja, kamor so odšli naši bratje in prijatelji, pa četudi v smrt. Za Resnico smo pripravljeni tudi umreti.«

25. maja me je po odstopu g. Kranjca major Barre imenoval za vodjo begunskega civilnega taborišča v Vetrinju, potem, ko me je tudi taboriščni odbor sam soglasno predlagal. Nekaj dni sem se tega branil in skušal ostati v ozadju, dokler me razmere same niso potisnile naprej, 31. maja, na dan Sv. Rešnjega telesa ob drugi uri pop. smo se major Barre, Miss Balding, šofer in jaz odpeljali z avtom v Podlublje, kjer je bila Ženska bolnišnica. Tam smo obiskali vse begunke, ki so bile tam radi boleznih ali poroda. S seboj smo pripeljali nekaj kruha in konzerv, kar smo razdelili bolnim begunkam kot priboljšek. Okrog 5. ure pop. smo se vrnili v taborišče. Pri pisarni nas je čakal g. Krištof, tolmač pri Lt. Amesu, ki je sporočil, da naj major Barre čimprej pride h komandantu vojaškega taborišča, ker gre za vrnitev civilnih beguncev Slovencev v Jugoslavijo. Tedaj sem prvič zvedel za namero, da bodo tudi civilni begunci vrnjeni.

Čim sem to slišal, sem dejal majorju Barreju: »Torej je vendarle res, da Angleži vračajo begunce v Jugoslavijo v mučenje in smrt? Prej so poslali vojake, zdaj pridemo pa še mi civilni begunci na vrsto. Dosedaj nismo verjeli, da so Angleži zmožni laži in varanja, dejstva pa to nečastno dejanje potrjujejo«. Major Barre je na te besede prebledel in mi naročil, naj ga spremljam k poveljniku vojaškega taborišča. Prišedši tja, me je major vzel v pisarno Lt. Ames, čeprav je ta želel, da bi se razgovarjal samo z majorjem, ker je zadeva tajna. Major mu je pojasnil, da sem voditelj taborišča in kot tak upravičen, da zvem vse, kar se tiče beguncev. Nato je Lt. Ames vzel v roke neki dopis in rekel: »Imam odredbo, da se jutri 1. junija odpravi iz taborišča 2.700 slovenskih civilnih beguncev in sicer 1.500 na postajo Pliberk, 1.200 pa na postajo Maria Elend. Pripravljene morajo biti že ob petih zjutraj za odhod. Odpeljani bodo na kamionih iz taborišča na imenovani postaji, kjer jih čaka vlak.«

Ko sem slišal to naročilo, sem se vmešal v razgovor in odločno rekel: »Angleži torej

Domobrantska vojska tabori na Vetrinjskem polju

vendarle pošiljajo slovenske begunce v Jugoslavijo, v roke komunistom, ki jih po dosedaj prejetih poročilih ubijajo. Vaša odredba mi dokazuje, da so bili domobranci vrnjeni v Jugoslavijo kljub vsem zanikanjem in trditvam, da so odpotovali v »Italijo«. Nisem mogel in ne morem verjeti, da bi bili Angleži, katere so Slovenci tako cenili in hrepeneli priti pod njihovo zaščito ter jim med sedanjo vojno reševali pilote, Angleži, katere sem v prvi svetovni vojni reševal in jim pomagal, zmožni, da svoje prijatelje, ki so nedolžni in katerim so obljubili zaščito in pomoč, pošiljajo v smrt. Prosim Vas, gospod major Barre, da prevzamete vse korake, da se to v bodoče prepreči«. Lt. Ames je bil vsled mojih besed nevoljen in je jezno pripomnil, da je to odredba komandanta divizije in da se v to jaz ne smem vmešavati. Iz razgovora, ki je sledil med Lt. Amesom in majorjem Barrejem sem razumel, da bi po prvi begunski skupini prišle na vrnitev v Jugoslavijo še druge skupine slovenskih in ostalih jugoslovanskih beguncev v Avstriji, Nemčiji in Italiji.

Lt. Ames je zahteval od majorja Barreja, naj izvrši povelje vojaške komande, major Barre pa je prosil, naj počaka, da gre on z menoj v Celovec na Military Gvt., da posreduje. Imel sem vtis, da je do tedaj tudi major Barre sam bil mnenja, da so bili domobranci poslani v Italijo in da je danes prvič lahko jasno sklepal iz odredbe glede civilnih beguncev, da to ni res. Ker je bil avto g. Barreja pokvarjen, je dal Lt. Ames svoj avto na razpolago. Na poti v Celovec sem majorju Barreju očital, da so Angleži prelomili vse obljube in mednarodne obveznosti o azilu za begunce, ker so izročili domobrance in mnoge civiliste Jugoslovanom ter ga rotli, naj pri vojaški upravi podvzame vse korake in napne vse sile, da preostali slovenski in jugoslovanski begunci, civilisti in vojaki ne bodo vrnjeni komunistom v Jugoslavijo. Major Barre je bil bled in silno razburjen. Videti je bilo, da ga je zadeva zelo pretresla.

Po šesti uri zvečer sva se pripeljala na Mil. Gvt. v Celovcu, kjer sva odšla takoj na oddelek za preseljene osebe. Tam naju je že čakal major Johnson, ki je bil telefonično obveščen, zakaj prihajava. Prosil sem ga, naj pomaga rešiti slovenske begunce, kar je po mojem mnenju dolžnost Angležev, saj so nas sprejeli pod svojo zaščito. Naročil mi je, naj počakam v pisarni, sam pa je z majorjem Barrejem odšel v pisarno, čakal sem približno 30 minut. Major Barre je od svoje strani podrobno informiral majorja Johnsona o celi zadevi in ga prosil, da podvzame vse korake, da se civilni begunci ne vrnejo nasilno v Jugoslavijo. Slišal sem telefonirati na več strani.

Nato me je major Barre poklical v pisarno. Major Johnson mi je ponudil stol, me par sekund molče gledal, nato pa rekel v prisotnosti majorja Barreja: »Odločili smo, da civilisti ne bodo poslani proti njihovi volji v Jugoslavijo. Samo tisti, ki to želijo, naj gredo.« Zelo me je razveselila njegova izjava, ki je prišla zame skoraj nepričakovano hitro. Zahvalil sem se mu s prisrčnimi besedami, češ, da je s tem pomagal rešiti življenje in preprečil mučenje tisočev, da so razmere v Jugoslaviji strašne, gotovo pa niso demokratične. Prekinil me je z besedami: »Nikar me ne poučujte o razmerah v Jugoslaviji, ker jih jaz precej dobro poznam. Zato smo odredili, kot sem Vam povedal.«

Ob tej priliki naj pripomnim, da smatram, da major Johnson ni bil kriv, da so bili domobranci vrnjeni v Jugoslavijo, saj je ves čas mojega stika z njim v Celovcu poudarjal, da on skrbi samo za civilne begunce, vojaki pa ne spadajo

v njegov resor, ampak pod vojaško komando. Pač pa je major Johnson gotovo zelo zaslužen, da slovenski civilni begunci 1. junija in pozneje niso bili nasilno vrnjeni v Jugoslavijo.

Da so bili domobranci vrnjeni, je po mojem mnenju krivo dejstvo:

1. Predhodni dogovor (že v l.1944) med zavezniki, da naj se po vojni vsi domači nasprotniki posameznih režimov vrnejo v pripadajoče države radi preiskave, sojenja in eventualne kaznitve oziroma amnestije po demokratičnih načelih.

2. Da je bila Osma armada titofilska, ker je za časa borb in bivanja v Italiji bila sosed in je sodelovala s komunisti.

3. Da zavezniške vrhovne oblasti in komande niso verjele številnim in izčrpnim poročilom in informacijam o pravem bistvu domobrancev, ki se niso borili proti zaveznikom, ampak bili njihovi prijatelji in jim pomagali, kjerkoli je bilo mogoče, reševali njihove pilote, itd. V Celovcu do prihoda feldmaršala Alexandra ni uspelo priti do višjih, odločujočih komandantov. Nižji pa niso smeli, niti mogli samostojno odločati.

4. Sodeč po poznejših dejstvih Angleži nikakor niso pričakovali, da so jugoslovanski komunisti tako krvoločni, da so veliko večino vrnjenih domobrancev zverinsko pobili. To dejstvo jih je frapiralo in pomoglo do kasnejše odločitve, naj se noben jugoslovanski begunc ne vrača v Jugoslavijo nasilno.

Pred odhodom sem se majorju Johnsonu ponovno zahvalil za odločno pomoč in rešitev slovenskih beguncev ter se poslovil. Na poti v taborišče sem se prav tako prisrčno zahvalil majorju Barreju. Vrnila sva se k Lt. Amesu, ki je sicer vzel na znanje ustmeno spremenitev odredbe glede vračanja slovenskih civilnih beguncev, istočasno pa prosil majorja Barreja, naj poskrbi, da dobi to odredbo tudi pismeno od divizije, oziroma brigade.

Poleg tega je zahteval, da še isti večer do desete ure dobi sporočilo, koliko civilnih beguncev bi se vrnilo prostovoljno v Jugoslavijo, da bi on mogel pripraviti primerno število avtomobilov. Bil sem mnenja, da jih prostovoljno ne bo šlo preko 200, raje manj pa se Lt. Amesu to ni zdelo verjetno. Major Barre se je na to ponovno vrnil v Celovec na vojaško komando, jaz pa sem odšel v taborišče, da sporočim uspeh intervencije in da ugotovimo, koliko beguncev bi se želelo vrniti prostovoljno. Prijavilo se jih je okrog 200.

Ko je po deseti uri zvečer prišel major Barre v taboriščno pisarno, je tam našel zbrane vse člane taboriščnega odbora, ki so se mu iskreno zahvalili za uspešno posredovanje glede vračanja beguncev. Bil je ganjen, oči so se mu zasolile. Sporočil je, da bodo begunci, ki se žele prostovoljno vrniti v Jugoslavijo, odposlani šele 2. ali 3. junija. Nato nas je okrog enajste ure zvečer prepeljal z avtom v tovarno, da bi nas ne ustavljale angleške straže zaradi pozne ure, sam pa se je vrnil k Lt. Amesu, da mu sporoči število prostovoljno vračajočih se beguncev in nato v Celovec.

3. junija (v nedeljo) je odšlo v Jugoslavijo okrog 200 beguncev in sicer okrog 100 Slovencev, ostali so se skesali, okrog 100 pa Hrvatov in Srbov. Odpeljali so se na 40 slovenskih vozovih s konji preko Ljubelja. Ta dan je prišel tudi črnogorski četnik, ki je ubežal iz Radovljice, kjer so na mostu komunisti postrelili okrog 600 Črnogorcev in Srbov, ki so bili poslani s prvim transportom s Koroškega. Napravili smo zapisnik in ga v angleščini predložili angleškemu oblastem. Takih beguncev in zapisnikov je bilo prihodnje dni še mnogo. Major Barre mi je v nedeljo tudi naročil, naj bom prihodnji dan, 4. junija gotovo v taborišču, ker obične taborišče neka visoka osebnost.

4. junija 1945, v ponedeljek okrog enajste ure mi je major Barre sporočil, da pride okrog dvanajste ure v taborišče feldmaršal Alexander sam. Naj bom kje blizu, da bom na razpolago, ker bo najbrže želel z menoj govoriti. Naj mirno odgovorjam na vprašanja, zraven

pa lahko povem želje beguncev. Ni bilo časa, da bi sestavil kako pisano spomenico ali da bi se posvetoval, kaj na povem. V mislih sem si sestavil važnejše točke. Okrog poldne je bilo javljeno, da feldmaršal Alexander prihaja. Pri pisarni, ob poti skozi taborišče, smo ga čakali major Barre, jaz, miss Balding in miss Phillips, ki sta se veselili, da bodeta videli prvič v življenju »a real fieldmarshal«. Bil je lep sončen dan.

Pripeljalo se je, kakih 6 avtomobilov z oficirji. Na tretjem se je pripeljal Fieldmarshal Viscount Harold Alexander, Commander in Chief of Mediterranean Area, ki je dal ustaviti avto pred našo skupino. Stopil je iz avtomobila, pristopil k majorju Barreju, ki mu je raportiral in nato nas predstavil. Nato je feldmaršal okrog 20 minut govoril z menoj. Bil je izredno ljubezniv. Kakor morem naknadno sklepati, je prišel s posebnim namenom, da bi govoril z menoj, kot zastopnikom slovenskih beguncev. Moral je biti že prej precej obveščen o nas in o naših težavah. Imel sem vtis, da želi, da mu sam povem, kaj nas teži in kaj želimo, zato sem kar začel govoriti približno sledeče: »Jaz sem dr. Valentin Meršol, slovenski zdravnik, a ne politik. Služil sem v prvi svetovni vojni 18 mesecev pod angleškim poveljstvom. Kot zastopnik slovenskih beguncev Vas sedaj prosim, gospod feldmaršal, za Vašo dobrohotno zaščito in pomoč za Slovence, ki so prišli preko Karavank, ker so antikomunisti, kakor tudi za ostale jugoslovanske begunce. Posebno pa Vas prosim, da blagovolite odrediti, da slovenski in drugi jugoslovanski civilni in vojaški begunci ne bodo vrnjeni v Jugoslavijo, ker bi bili tam zaprti, mučeni ali celo ubiti. Na podlagi informacij prejetih od oseb ki so ubežale, vemo, da je mnogo slovenskih domobrancev, ki so bili tekom zadnjega tedna vrnjeni v Jugoslavijo, bilo mučenih in ubitih brez kakršnegakoli predhodnega sodnega postopka ali sodbe. Ti domobranci se niso nikdar borili proti zaveznikom, nasprotno, oni so reševali zavezniške pilote in pomagali zaveznikom, kjerkoli so mogli. Borili so se samo proti komunistom, ki so se v Sloveniji in drugih delih Jugoslavije obnašali kot roparji in morilci«.

Na te besede je feldmaršal Alexander vprašal: »Odkod vi veste, da so vaši vojaki bili ubiti?« Odgovoril sem: »Obveščeni smo potom oseb, ki so ubežale, se vrnile preko gora in podale izjavo.« Dalje me je vprašal feldmaršal: »Odkod pa ste prišli?« Pokazal sem zemljevid Slovenije, mesta in vasi Gorenjske, Kranj, Tržič, Ljubelj in cesto preko Karavank do Vetrinja. Na njegovo vprašanje, odkod sem, sem mu moral pokazati tudi mesto, kjer sem rojen. »Ka je večina beguncev — po poklicu?« Odgovoril sem mu: »Večina beguncev so slovenski kmetje, ki so ubežali iz strahu pred komunističnimi morilci« Nadaljeval sem: »Zahvaljujem se Vam, g. feldmaršal, in drugim angleškim oblastem za vso pomoč in podporo do danes. Mi vas prosimo za azil, zaščito in pomoč tudi v bodoče, prosim, pustite nas tu v Vetrinju, ne pošljite nas nazaj v Jugoslavijo, kar bi za mnoge med nami pomenilo mučenje in smrt.« Feldmaršal je nato rekel: »Kar se mene tiče, Vi lahko ostanete tu v Vetrinju. Bodite prepričani, da bomo Vam in vašim ljudem pomagali.« Feldmaršalu Alexandru sem se prisrčno zahvalil za ljubeznivo obljubo in pomoč.

Medtem nas je neki angleški oficir fotografiral. Nato je feldmaršal Alexander stisnil roko meni, majorju Barreju in obema sestrama Angleškega Rdečega Križa, sedel v avto in se odpeljal dalje po taborišču, da si ga ogleda. Z njim se je odpeljal tudi major Barre, ki mu je razkazoval taborišče. Prišel je prihodnji avto, ki se je ustavil. Adjutant feldmaršala si je zapisal moje ime ter osebne podatke ter se nato odpeljal. Feldmaršal si je ogledal naše taborišče in naročil, da se morajo naše stanovanske razmere izboljšati. Bil je zelo zado-

voljen s čistočo taborišča kljub sicer neugodnim razmeram. Odpeljal se je pri drugem koncu taborišča. Pozneje so mi major Barre in obe sestri ang. Rdečega Križa, Miss Balding in Miss Phillips čestitali, da sem dobro govoril in da so zaenkrat begunci rešeni, ker angleške oblasti bodo gotovo izpolnile, kar je feldmaršal obljubil.

Istega dne, 4. junija 1945, ob sedmi uri zvečer je komandant vojaškega taborišča, Lt. Ames dobil nujno povelje s sledečim besedilom:

4. junij 1945: Nov armadni postopek glede Jugoslovancev veljaven v bodoče:

1. Noben Jugoslovan ne bo vrnjen v Jugoslavijo ali izročen jugoslovanskim četam proti svoji volji.
2. Jugoslovani, ki so se borili proti TITU, se bodo smatrali kot osebe, ki so se predale ter bodo poslani v Vetrinjsko taborišče na razpoloženje, v pričakovanju nadaljnjih navodil.
3. Vse te osebe se bodo smatrale kot preseljene osebe in bodo končno napotene v Italijo.
4. Nobene izpraznitve Vetrinjskega taborišča.

Gornja odredba feldmaršala Alexandra je ne samo v polni meri potrdila odlok, ki ga je sporočil major Johnson 31. maja, da civilisti ne bodo poslani proti njihovi volji v Jugoslavijo, ampak je tudi pomenila rešitev Jugoslovancev, ki so se borili proti TITU. Nanašala se je ne samo na Slovence, ampak na vse Jugoslovane, torej tudi na Hrvate in Srbe, ki so bili s to odredbo rešeni nasilne vrnitve. Že sam začetek odredbe je značilen: »New Army policey« — »Nov armadni postopek«. S tem se potrjuje, da je prej obstajalo drugačno postopanje z Jugoslovanci: nasilno vračanje.

Da je odredba bila dana v zvezi razgovora feldmaršala Alexandra z menoj, sledi še posebno iz 4. točke, ki govori, da se Vetrinjsko taborišče ne bo izpraznilo. Jaz sem namreč poleg drugega prosil za to odredbo iz razloga, ker so slovenski begunci bili takrat zelo razburjeni in Angležem niso verjeli, tako da bi se ob eventualni odredbi, da se ima Vetrinjsko taborišče izprazniti, velika večina beguncev razbežala iz strahu, de je preselitev, samo pretveza, v resnici pa bi nas Angleži izročili komunistom.

S to odredbo feldmaršala Alexandra so bili rešeni ne samo Slovenci v Vetrinju (ca. 6.000), ampak tudi vsi Jugoslovani, kjerkoli na teritoriju angleške armade, pa bodisi da so bili v taboriščih ali izven njih. Upoštevaajoč, da so bili l. 1945 jugoslovanski komunisti zelo krvoločni, je bilo z gornjo odredbo gotovo rešenih smrti vsaj polovica slovenskih in ostalih jugoslovanskih beguncev v Avstriji in drugih državah, kar bi znašalo več tisoč jugoslovanskih življenj, mnogi drugi pa so bili rešeni ječe in prisilnega dela.

18. junija 1945 je zapustil Vetrinjsko taborišče za Slovence tako zaslužni major P. H. Barre in odšel na drugo službeno mesto. Poslovali smo se od njega s petjem pevskega zbora in hvaležnimi besedami. Bil je ves ganjen. Vetrinjsko taborišče je prevzel nato angleški major Bell, ki je bil po dobroti in značaju zelo podoben majorju Barreju. Bil je z nami do 29. junija 1945, ko smo se preselili iz Vetrinja v begunska taborišča Peggez-Lienz, Spittal, Št. Vid ob Glini in Judenburg. Ob priliki te preselitve se je mnogo slovenskih beguncev razbežalo, ker niso zaupali Angležem, češ, zopet vozijo begunce v »Italijo«. Vsi pa smo budno pazili, kje in kam se vozimo, da se ne bi »pomotoma« kam drugam pripeljali. Vendar smo to pot prišli na prava mesta, kamor so tudi oni, ki so se razbežali, kmalu prišli za nami.»

Vsekakor je bil dr. Valentin Meršol med vso slovensko emigracijo eden najbolj zaslužnih mož, najbolj popularen in priljubljen pri vseh, ki so ga osebno poznali ali so bili deležni srečnih posledic njegovega zgodovinskega nastopa.

Pripravil Jože Jan

ODTISI

TAKE LJUDI SMO POTREBOVALI

Zadnji čas je možnost, da bi bankovci za 5.000 pesov nosili podobo dr. Ramona Carrilla, dvignila nepričakovano veliko prahu. Omenjeni gospod je umrl leta 1956 in ga lahko štejemo med osebe, kot so bili nekdanji podpredsednik Argentine Elpidio González ali dr. Humberto Illia, nekdanji predsednik: ni se finančno okoristil s svojim vladanjem. Saj se razumemo, kajne?

Ne bom se spuščal v diskusijo, če je bil ali ni bil, kar mu zdaj očitajo. Rad bi spomnil le, da je tudi on eden izmed tistih, ki so omogočili, da so se naši predniki lahko izkrcali na argentinska tla in po približno treh letih zaživeli v polnosti svobodno življenje. On je omogočil, da so iz beguncev postali izseljenci. Msgr. Janez Hladnik je takole napisal v svoji knjigi Od Triglava do Andov:

Pri Peronu

Daleč doli na jugu sem hotel izrabiti priložnost, da pridem kar najbolj južno na zemeljsko oblo. Skozi čudovito polje cvetočih marjetic smo brzeli in se ustavili pri samotni kapelici, kjer je bil tudi svetilnik, ki je kazal pot v Magaljanov preliv. Prav tam sem skočil v morje in se okopal. Bilo pa je hladno.

Dosti mi je bilo turizma, čeprav sem imel namen, da grem po čilski strani proti severu in se vrnem čez Mendozo domov. Čas mi je bil predragocen. Ker sem vedel, da v Čilu nimam kaj najti za begunce, sem se po najkrajši poti vrnil v Buenos Aires. Tam so se moja pota znova začela.

Pol leta sem brez uspeha poskušal. Argentinsko gospodarstvo je bilo v takem zastoju, da je bilo vsako vseljevanje prepovedano. Saj ni bilo dela. Toda novi predsednik Perón je začel s svojimi velikopoteznimi načrti. Oktobra 1946 so njegovi načrti začeli dobivati obliko. Kot jaz, tako je bilo veliko naših dobrih ljudi, ki so preudarjali, kaj bi se dalo storiti v pomoč našim brezdomcem.

V tem zvem, da dela gospodična Vida

Čebtron (po rodu iz Batuj na Vipavskem) skupaj s sestro neke gospe ministrice. Ker je bilo nemogoče odpreti kaka visoka vrata z zvezami, ki sem jih do tedaj imel, sem poskusil po tej strani.

Res mi je uspelo in minister javnega zdravstva dr. Ramón Carrillo mi je odprl vrata do Peróna. On sam me je spremil v vladno palačo 20. novembra 1946 na praznik sv. Feliksa Valois, ustanovitelja Trinitarcev, reda ustanovljenega za reševanje jetnikov iz arabske sužnosti.

Kako pomembno, sem premišljal, ko sem čakal in molil brevir. Med tem je minister Carrillo razložil Perónu vso mojo zadevo. Nato me pozovejo in pred menoj stoji Perón ves uslužen in ljubezniv ter pravi: »Že vem, za kaj pridete in vam dam častno besedo: vsi, kateri imajo pogoje, ki jih določa ustava, naj pridejo, pa naj jih bo deset tisoč ali še več. Takih ljudi mi potrebujemo.«

Naslednji dan me je minister pospremil na vseljeniško direkcijo. Ravnatelj mi je naročil, naj kar prinesem imena in potrebne podatke. Takoj sem pisal na Via dei Colli 8 v Rim, naj mi pošljejo sezname, vsak dan nekaj. Prav tisti dan pa dobim tudi pismo od g. Jožeta Košička, ki mi piše: »Daj no, Janez, nikar se ne delaj več iz nas norca.« Čez teden sem že izročil na ravnateljstvu za vseljevanje prvih tisoč imen. Tako se je končno odprla pot. Bil sem srečen, da sem res nekaj naredil in tudi zato, ker sem tedaj doumel, da je bilo to v načrtih božje Previdnosti, ko me je poslala v Argentino.

(Msgr. Janez Hladnik: Od Triglava do Andov, Goriška Mohorjeva družba, Gorica 1978, str. 190-191)

Uspešna veriga: msgr. Hladnik-gdč. Vida-sestra ministrove žene-ministrova žena-minister-predsednik ... Nedoumljiva so Božja pota.

GB

SANHUŠKA MLADINA V KARANTENI

Pandemija in njena posledica karantena sta vsem spremenila življenje. To se je zgodilo tudi nam, kot mladinska organizacija. Veliko projektov smo imeli namen pripraviti v tem času a to ni bilo mogoče. Vendar smo našli rešitev in razdalja ni bila problem. Namesto mesečnih sej v pisarni Našega doma smo se morali navaditi na virtualne seje preko Zoom in organizirali smo se, da lahko nadaljujemo z našim delom.

V karanteno smo vstopili v postnem času. Ob petkih smo mladi razposlali tekst, da smo lahko doma, v družinskem krogu molili križev pot. Vsako leto na cvetno nedeljo v dvorani Našega doma pripravimo mladinski križev pot. Da ga letos ne bi zamudili, smo pripravili posnetek s postajami križevega pota in ga predvajali preko YouTube. Tako smo bili duhovno povezani v skupni molitvi.

Na socialnih omrežjih naše organizacije smo zelo aktivni. Pripravili smo igre, kvize, in zabavne izzive. Navdušilo se je in sodelovalo

veliko članov krajevne mladine in tudi mladi in ne tako mladi iz drugih domov. S temi dejavnosti smo povezani in se prijetno zabavamo.

Vsako leto sprejememo naše nove člane z celodnevni družbenim. Včasih na "Naši domačiji", drugič v Domu, letos pa kar doma. Naši novi člani Caro, Ceci, Nejko in Santi se bodo lahko čez leta spominjali in pripovedovali, da so bili sprejeti z virtualnim sprejemom članov. Na Instagramu smo imeli teden novih članov. Vsak dan posebej smo nekaj različnega pripravili. Z njimi smo se igrali, jim dajali nasvete, pripovedovali o naši organizaciji in še mnogo drugega. Zaključili smo z virtualnim srečanjem mladine in jim dali dobrodošlico.

Tudi vnaprej bomo še aktivni na medmrežju. Kdor želi, nam lahko sledi na @sdsfz. sanjusto. Upamo, da se bomo lahko čimprej osebno srečali v Domu in se družili kot običajno!

KOLENDAR

Ker stanje v Argentini se še ni normaliziralo zaradi koronavirusa, bomo nadaljevali z dosedanja prakso.

Naj še omenim, da je vse povezave in tudi vrtnice (pobožnost češčenja Jezusovega srca v mesecu juniju za vsak dan) je mogoče najti na spletni strani: <https://sites.google.com/view/robertbrest>

*Bog vas blagoslovi
in lepo pozdravljeni!*
Robert Brest

PRISPEVKI

Prispevke za DUHOVNIŠKI SKLAD v času karantene, ko ni mesečnih nabirk pri slovenskih svetih mašah, lahko nakažete na naslednji bančni račun:

Titular Francisco Cukjati
Banco Prov. Buenos Aires
Caja de Ahorro 55106427
CBU 0140015103401551064276
CUIL 20-10465729-0

VABILO

Fotografije domobrancev iz spominske proslave "Nekje je napaka" bomo objavili tudi v Svobodni Sloveniji.

Do 20. junija na uredništvu sprejemamo nove fotografije, katerim lahko priložite tudi podatke, v kolikor z njimi razpolagate: ime in priimek, datum in kraj rojstva in/ali smrti, podatek o sorodnikih v skupnosti, skratka kar se vam zdi potrebno.

Ta zbirka bo tudi v bodoče ostala dokument in pričevanje o tragediji slovenskega naroda in želimo, da bo čim bolj popolna, zato vas vse vljudo vabimo k sodelovanju.

Hvala!

Uredniki
svobodna.ba@gmail.com

MALI OGLASI

Krvavice, pečenice, suhe klobase (prekajene), čevapčice lahko naročite pri Franciju Miklavcu, ki vam jih dostavi na dom.
tel/whatsapp 11 2766 8343

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

POT

Pred 75 leti so naši starši in stari starši ubrali pot begunstva. Dolga, žalostna, nevarna in težka pot jih je vodila skozi Ljubelj najprej do Vetrinjskega polja, potem v razna taborišča po Avstriji in Italiji. Končno je begunska pot razpršila Slovence po vsem svetu.

Lepo opisuje popotnika slovenski pesnik Tone Pavček:

POPOTNIK

*Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca.
Spomladi do rožne cvetice,
poleti do zrele pšenice,
jeseni do polne police,
pozimi do snežne kraljice,
v knjigi do zadnje vrstice,
v življenju do prave resnice.
A če ne prideš ne prvič ne drugič
do krova in pravega krova,
poskusi vnovič
in zopet
in znova.*

O poti nam veliko povedo tudi pregovori in citati. Poglejmo!

• **Kdor gre po dobri poti, bo hitro dobil sopotnike.** (Nemški pregovor)

• **Ne hodite tja, kamor vodi utečena pot. Namesto tega pojdite tja, kjer ni poti, in pustite sled. Samo tisti, ki si drznejši iti predaleč lahko ugotovijo, kako daleč lahko sežejo.**

(Thomas Stearns Eliot, angleško-ameriški pesnik, dramatik in literarni kritik)

• **Verjemi, da zmoreš in si že na pol poti do cilja.** (Theodore Roosevelt, ameriški politik, predsednik ZDA in nobelovec)

• **Na dolgi poti ni lahkega bremena.** (Kitajski pregovor)

• **Če se med potjo ustavljaš, da bi vrgel kamen v vsakega psa, ki laja nate, ne boš nikdar prispel do cilja.** (Fjodor Mihajlovič Dostojevski, ruski pisatelj in prevajalec)

• **Človeku, ki ne ve, kam je namenjen, no-**

beno pot ni po godu.

(Seneka, rimski filozof, politik in dramatik)

• **Nesreča je lahko tudi most na poti k sreči.** (Japonski pregovor)

• **Mnogi trmasto vztrajajo na poti, ki so jo izbrali; le redki pa pri uresničevanju cilja.** (Friederich Nietzsche, nemški filozof, pesnik in skladatelj)

• **Če kočijaž dobro vidi, bo tudi s slepimi konji prispel do cilja.** (Johann Nestroy, avstrijski pisatelj in dramatik)

• **Kjer je volja, je tudi pot.** (Angleški pregovor)

• **Četudi ste na pravi stezi, vas bodo povozili, če boste samo sedeli tam.** (Will Rogers, ameriški politik in novinar)

• **Razsipaj svoje cvetje, kamorkoli greš, kajti nikoli več ne boš šel po isti poti.** (Orison Swett Marden, ameriški pisatelj)

• **Tudi v najglobljih dolinah najdeš vodo in čez najvišje gore najdeš pot.** (Kurdski pregovor)

Izbral Jože Jan

Kartografski zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice

Dragi Slovenci v zamejstvu in po svetu! Od nekdanj nas Slovence vodijo poti širom sveta, potovanja in premiki po zemeljski obli pa so povezani z zemljevidi. V tokratni številki Novičnika za Slovence v zamejstvu in po svetu vam želimo predstaviti kartografske mojstrovine, ki jih v svoji zbirki hrani Narodna in univerzitetna knjižnica. Zgodbo slovenskega naroda in njegovih zakladov bi radi ponesli v svet, zato smo oblikovali spletno razstavo Kartografski zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice.

Predstavljamo deset zemljevidov, ki prikazujejo današnje ozemlje Slovenije ali njegove dele od srede 16. stoletja, ko so nastala prva samostojna kartografska dela slovenskega ozemlja, do zemljevidov, zasnovanih do konca 19. stoletja, ko se je kartografija razvila v sodobno vedo. Oglejte si sloviti Kozlerjev Zemljovid in preverite, kje je bilo prvič zapisano slovensko ime Triglava, naše najvišje gore. Vabljeni k ogledu in raziskovanju!

Del bogate slovenske kulturne dediščine je prosto dostopen tudi na Digitalni knjižnici Slovenije, ki vsebuje več kot 850.000 knjig, časopisov in časnikov, razglednic, rokopisov, fotografij, notne-

https://www.nuk.uni-lj.si/kartografski-zakladi-nuk?utm_medium=email&utm_source=newsletter_986&utm_campaign=brez-zadeve

ga gradiva in drugih kulturnih zakladov v elektronski obliki, ki jih hranijo slovenske knjižnice. Med 1346 razglednicami boste morda našli tudi podobo svojega rojstnega kraja ali kraja, od koder izvirajo vaši predniki.

Postanite člani knjižnice NUK. Članstvo je za Slovence po svetu brezplačno, z vpisom lahko prosto dostopate do elektronskih knjig v zbirki Biblos, kjer lahko izbirate med več kot 700 knjigami v slovenskem jeziku. Ob vpisu poleg svojega imena za poševno črto vpišite / Slovenci po svetu. (primer: Janez Novak / Slovenci po svetu).

Tudi tokrat bi vas radi povabili, da s slovenstvom povezane stvaritve zaupate Narodni in univerzitetni knjižnici, kjer jih bomo skrbno shranili in omogočali njihovo uporabo. Naša skrb je namenjena zbiranju in shranjevanju slovenske dediščine ne glede na kraj nastanka, zato bomo veseli vsakega vašega odziva!

Za vsa vprašanja smo vam na voljo po elektronski pošti sodelavke Helene Janežič (helena.janezic@nuk.uni-lj.si)

Spletna stran NUK:
<https://www.nuk.uni-lj.si/>

Svobodno Slovenijo podpirajo

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

GOLOMAX
SUPERMAYORISTA DE OFERTAS

CKC
LABORATORIOS CKC
ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES
ASOCIADOS

oblak